

انسانی حقوق دا عالمی منشور

پدلی ڈالھ

ن ۔ اقوام متحدہ نے ’ر کہی دے حقوق دی حفاظت تے ودھارے دا جھنڈا اچار کھن دا ارادہ کیتا ’وے ۔ جیمیزا اقوام متحدہ دے منشور دا حصہ ہے ۔ ایہدے وچ انسانی عزت تے و فار، جیادی انسانی حقوق، عزت نفس اے لوکان دے بھین دا اقرار کیتا ہے ۔ کون انسانی حقوق دا عالمی منشور منظور کرکے ایہد اعام اعلان کیتا ۔ اگلے مہیاں تے **الوہامنفوجودیدہوہرکناہیسملجنشکینشوسیدی1948** منشور اچ اقوام متحدہ نے صاف تے سادہ لفظاں اچ حقوق ڈساڈن ۔ جنماں وچ ’ر کوئی برابری داکھ بک ہے ۔ تو ایکون ہوستر دی شکل وچ جھیاوا کے جاا تے لایا وینج ۔ خاص طور تے سکولان تے ڈو جھے تعلیمی اداریاں وچ ایکون بڑھ کے ستریا با وینج ۔ ایہندی تفصیلات کھول تے ڈسانی وینج تے ائی سلسلے وچ سیاس جیادان تے کہی ملک نال کوئی فرق نال کیتا وینج ۔ اے حقوق ’ہاڈی ملکیت ’ن تے ان’ہاں دے بارے وچ پوری معلومات حاصل کړو ۔ آپنے تے ڈوجھیاں کیتے ان’ہاں حقوق دے بچنو تے ودھارے وچ اساڈا اہم وتاؤ ۔

نہد تے عبارت

کینوں جو :’ر انسان دی ذاتی عزت تے انسااں دے ’کو چہ تے نہ مکئ وا لے حقوق کون مئزان دنیا وچ ازادی، انصاف تے امن دی جیاد ہے ۔

رکھڈے تے ۔ ’ہی کیتے ’ر انسان دی سب کئیوں وڈی خواہش ری ہے جو دنیا اہدو چلی بنتر وینج جیندے وچ ’ر انسان کون آپنی ڈال آکھن تے آپنے عقیدے تے قائم رہون دی ازادی ’وے ۔ کوئی ڈر خوف نہ ’وے اے لونڈیاں ضرور ناں وی پوری تعیندیاں رہون ۔ کینوں جو ظلم تے زیادتی دے خلاف انسان کون بغاوت تے مجبور تھیون کینوں بچاون کیتے ضروری ہے جو قنون دی بالادستی دے ذریعے انسانی حقوق دا بچنو کیتاؤ بچے ۔

کینوں جوائے ضروری ہے جو قوماں تے ملکاں دے درمیان دوستانہ تعلقات کون ودھایا وینجے ۔

اقوام متحدہ دے چارٹر وچ جیادی انسانی حقوق، انسانی عزت تے وقار، عزت نفس اے مردان تے عورتاں دے ’کو چہ حقوق اُتے آپنے بھین دا اقرار کیتے اے زیادہ ازادی دے محول وچ وسب دی ترقی تے جنگے معیار زندگی تے ودھارے دا ارادہ ظاہر کیتے ۔ کینوں جور کن ملکاں تے اے دی وعدہ کیتے جو اقوام متحدہ دے تعاون نال پوری دنیا وچ انسانی حقوق منویسن تے جیادی ازادیاں دیوسن ۔ کینوں جو ان’ہاں و عدیاں کون پورا کرئ کیتے ضروری ہے جو اسان حقوق تے ازادیاں کو سمجھوں ۔

’ہی کیتے 6 ۔

جنرل اسمبلی اعلان کریدی ہے جو

تے وسب دا ’ر طبقہ ایکون آپنے سامنے رکھیندے ’وے تعلیم تے تدریسی دے ذریعے حقوق تے ازادیاں دا احترام پیدا کرے اے قومے تے بین الا قوامی کار گزارے دے ذریعے رکن ملکاں تے ان’ہاں دے ماتحت علا قیاں وچ ان’ہاں کون منوولوں دیاں کوششاں کرے ۔

دفعہ ۱ ۔

سارے انسان ازادا تے حقوق تے عزت دے اعتبار نال ’کو چہ پیدا تھیندن ۔ قدرت ولوں ان’ہاں کون عقل تے سمجھ عطا تھیندی اے ۔ ’ہی کیتے ہک ڈوجھے نال بغیریں داسلوک کرئآ چاہی دا اے ۔

دفعہ ۲ ۔

’ر شخص نسل، رنگ، جسن، زبان، مذہب، سیاسی، قومے تے سماجی ڈان’ہڑ، جائداد، جم پل اے ڈو جھ حیثیت کینوں قطع نظر ان’ہاں سارے حقوق تے ازادیاں دا ہمدار ہے جنھاں دے اعلان وچ کیتا ہے ۔

ایہدے علاوہ ایں سلسلے وچ کہی انسان نال اونڈے ملک دی سیاسی، علاقائی یا بین الا قوامی حیثیت دی جیاد تے کوئی فرق نہ کیتا ویس ۔ جا ہے اوندا ملک یا علاہ ازادیاں تو لیتی ’وے، غیر خود مختاریا خود مختاری دی ڈو جھ حدود دا باندھ ’وے۔

دفعہ ۳ ۔

’ر شخص کون آپنی جان، ازادی تے ذاتی بچنو دا حق حاصل ہے ۔

دفعہ ۴ ۔

کوئی شخص یا نچایا یا نچ بنڑا کہ نہ رکھیا ویس ۔ ’ر قسم دی غلامی یا با تھیاں دے کاروبار تے باندھ ’وے س ۔

دفعہ ۵ ۔

کہی شخص تے ظلم یا او کون ماریا کتیاہے ویس ۔ ناں اوندی تے عزتی کیتی ویس تے ناں ’ہی لوکوں سرائی ویس ۔

دفعہ ۶ ۔

’ر شخص کون حق حاصل ہے جو ’ر جائے قنون اوندی شخصیت کون مئے ۔

دفعہ ۷ ۔

قنون دی نظر وچ سب برابر ’ن تے کہی فرق دے بغیر قنون دے ’کولچیں بچنو دے حق دار ’ن ۔ ایں اعلان دے خلاف کوئی فرق کیتے و بچن یا فرق واسلے اےجاے و بچن دی صورت اچ سارے ’کو چہ بچنو دا حق رکھیندن ۔

دفعہ ۸ ۔

’ر شخص کون ان’ہاں کماں دے خلاف قنونی چارہ جوتی دا پورا حق حاصل ہے جہاں نال آئین یا قنون دی طرفوں ملے ’وے اوندے حقوق ختم تھیندے ’وون ۔

دفعہ ۹ ۔

کہی شخص کون غیر قنونی طریقے نال نہ گرفتار کیتا ویس نہ حراست وچ رکھا ویس تے نہ ’ہی ملک تون یا’ر کڈھیا ویس ۔

دفعہ ۱۰ ۔

’ر شخص کون ’کو جہاں حق حاصل ہے جو اونڈے حقوق تے فرائض دا تعین یا اونڈے خلاف کہی فوجداری مقدمے دی سماعت ازاد تے غیر جانبدار عدالت دے کھلے اجلاس وچ انصاف نال کیتا وینجے ۔

دفعہ ۱۱ ۔

’ر شخص جیندے اے کوئی مقدمہ قائم تھیوے اون توڑی تے گناہ سمجھ وینج دا احتدار ہے جی توڑی لونڈے خلاف کھلی عدالت وچ قنون دے مطابق جرم ثابت نہ جھیس اے لوکوں آپنی صفائی پتہی کرئ دا اپورا موقع نہ ڈتا ویس ۔

کہی شخص کون، اہدو چہ کم یا غلطی دی جیاد تے، جیمیزا کرئ ولے ملکی یا بین الا قوامی قنون وچ جرم شمار نہ تھیند ادا، کہی جرم وچ بکڑ یا نہ ویس ۔

دفعہ ۱۲ ۔

ی نجی یا گھر بلو زندگی اے خط و کتابت یا مسیل جول وچ ناجائز طریقے نال دخل اندازی نہ کیتی ویس تے نہ ای کہی دی عزت یا نیگ نامے تے حملہ کیتا ویس ۔ ’ر شخص کون حق حاصل ہے جو قنون اہدو جئی مٹ اخلت یا حملے کھل لوکوں محفوظ رکھے ۔

دفعہ ۱۳ ۔

’ر شخص کون ازادی نال آپنے ملک وچ ’ر جا تے آون وینج اے رہون دا حق حاصل ہے ۔

’ر شخص کون آپنے ملک سمیت ’ر ملک کون چھوڑن اے آپنے ملک واپس و بچن دا حق حاصل ہے ۔

دفعہ ۱۴ ۔

’ر کہی کون ظلم تے زیادتی کینوں بچن کیتے تے ڈو جھ ملکاں وچ پناہ حاصل کرئ اے اونڈے کینوں فائدے چاؤن دا حق حاصل ہے ۔

اے حق ان’ہاں عدالتی کارروائیاں کینوں بچن کیتے استعمال نہی کیتا وینج سگیند اچ، بڑیاں غیر سیاس جرائم یا اہدو چہ کماں دی وجہ نال کتیاں ویندن جھیلے اقوام متحدہ دے مقاصد تے اصول دے خلاف ’ہن ۔

دفعہ ۱۵ ۔

’ر شخص کون قومیت دا حق حاصل ہے ۔

کوئی شخص ناجائز طور تے قومیت کینوں محر وم نہ رکھیا ویس اے نہ ای کہی کون قومیت تبدیل کرئ دا حق ڈیون کینوں انکار کیتا ویس ۔

دفعہ ۱۶ ۔

بالغ مران تے عورتاں کون نسل، قومیت یا مذہب دی کہی باندھ دی بغیر برتینج تے گھر وساؤن دا پورا حق حاصل ہے ۔ ڈو’ان کون نکاح، برہنہو تے زندگی اے طلاق دے معاملے وچ ’کو چہ حقوق حاصل ’ن ۔

شادی ہک ڈوجھے دی مکمل رضا مندی نال تھیونری چاہی دی اے ۔

کتبہ، وسب دی فطری تے جیادی اکائی ہے اے وسب تے ریاست لوکوں تحفظ ڈیون دے ذمہ دار ’ن ۔

دفعہ ۱۷ ۔

’ر انسان کون کلہ ایاڈ وچھیاں نال مل کے جائد اور کھن دا حق حاصل ہے ۔

کہی شخص کون زیردستی اوندی جائد او کینوں محر وم نہ رکھیا ویس ۔

دفعہ ۱۸ ۔

ر مذہب دی ازادی دا پورا حق حاصل ہے ۔ ایہدے مطابق بندہ ازادی نال آپنے مذہب یا عقیدے کون تبدیل کر سڳدے اے کلہ ایاڈ وچ دیاں نال مل کے سر عام یا کلہی جائے، آپنے مذہب یا عقیدے دی تبلیغ، عبادت اے مذہبی رسماں ازادی نال ادا کر سڳدے ۔

دفعہ ۱۹ ۔

’ر شخص کون ازادی نال اپنی رائے قائم کرئ اے رہی ڈیون دا حق حاصل ہے ۔ ایہدے مطابق انسان ازادی نال رائے قائم کر سڳدے تے کہی ذریعے نال کہی ملک تون علم تے نظریات حاصل کر سڳدے تے ’ر جائیں آپنے نظریات تے خیالات پچا سکے ۔

دفعہ ۲۰ ۔

’ر شخص کون ہرا من طریقے نال میل ملاپ اے کف کرئ تے ٹو لے بناؤن حق حاصل ہے ۔

کہی شخص کون کہی ٹو لے وچ شامل تھیون کیتے مجبور نہی کیتا وینج سڳدا ۔

دفعہ ۲۱ ۔

’ر شخص کون آپنے ملک دی حکومت وچ براہ راست یا ازادی نال چلے ’وے نمائندیاں دے ذریعے جھ گھن دا حق حاصل ہے ۔

’ر شخص کون آپنے ملک وچ سرکاری ملازمت حاصل کرئ دا’کو جہاں حق حاصل ہے ۔

لوکان دی صلاح، حکومت دے اختیارات دی جیاد ’وے س ۔ ایں صلاح دا اظہار، معیاد پوری تھیون تے اصلی انتخابات دے ذریعے کیتا ویس ۔ انتخابات وچ ’ر کہی کون ووٹ پاؤن دا’کو جہاں موقع ڈتا ویس اے ووٹنگ ازادی نال تے حقہ انداز وچ تعیس ۔

دفعہ ۲۲ ۔

ر حاصل ہے ۔ او کون اے دی حق حاصل ہے جو او ملک نظام تے وسائل دے مطابق اے قومے کو شے تے بین الا قوامی تعاون نال اہدو چہ اقتصادی، معاشرتی تے ثقافتی حقوق حاصل کرے جیمیلے اوندی عزت تے وقار تے شخصیت دی تعمیر تے ترقی کیتے ضروری ’ن ۔

دفعہ ۲۳ ۔

’ر شخص کون کم کار تے ازادی نال روزی زرگار کرئ، کم دا متفقانہ تے ساز گار ماحول اے تے روزگاری دے خلاف بچنو دا حق حاصل ہے ۔

’ر شخص کون کہی فرق دے بغیر ’کو چہ کم دے کیتے ’کو چہ معاوی دا حق حاصل ہے ۔

کم کرن والا ’ر شخص متفقانہ تے مناسب معاویے دا حق رکھیندے ۔ جیمیلے الوندے تے لونڈے بال بچیاں کیتے عزت دی حیاتی دا حامن ’وے اے اونڈے وچ ضرورت دے مطابق سماجی تحفظ دے تے ذریاں و لوڈاوا کیتاؤ بچے ۔

’ر شخص کون قانڈیاں دے بچنو کیتے تجارتی ٹو لے بنتر اون تے ان’ہاں وچ شامل تھیون دا حق حاصل ہے ۔

دفعہ ۲۴ ۔

’ر شخص کون آرام تے دل وید لاؤن دا حق حاصل ہے ۔ ایہدے وچ کم دے مناسب اوقات اے تنخواہ دے نال چھتیاں دی سہو لتاں شامل ’ن ۔

دفعہ ۲۵ ۔

مل ہے ۔ اوکون خوراک، لباس، رہائش علاج معالجے اے و سب دیاں ڈوج، بیاں سہو لتاں ملڈیاں چاہی دیاں تے اے تے روزگاری، بیماری، معزوری، برڈبیا، ہڈھیاں یا وس کینوں باہر اہدو چہ حالات دے خلاف جہاں وچ روزگار چھت و بچے، بچنو دا حق حاصل ہے ۔ بال تے اوندی ما ڈوہی جاس ڈیکھ بھال تے امداد دے حق دار ’ہن ۔ سارے بالان کون بھانویں او شادی کینوں پدلی جھے ’وون یا شادی دے بعد، و سب دے ’کو چہ بچنو دا حق حاصل ہے ۔

دفعہ ۲۶ ۔

’ر شخص کون تعلیم دا حق حاصل ہے ۔ تعلیم، شروع تے مہڈلا دے درجیاں کینوں مفت ’وون چاہی دی اے ۔ فنی تے پیشہ ورانہ تعلیم وس سہولت سب کیتے ’وے اے عالی تعلیم دی سہولت دی لیافت دس جیاد تے سب کیتے ’کو چلی ’وون چاہی دی اے ۔ نسائی شخصیت دی مکمل تعمیر تے انسانی حقوق تے جیادی ازادیاں دا احترام ’وس ۔ ایہے ساریاں قوماں اے نسلی یا مذہبی گروہاں دے وچ، مفادمت دے ستن تے روادریا کون ودھیس اے امن قائم رکھن کیتے اقوام متحدہ دی سر گرمیاں دا اہوان کرہیں ۔ والدین کون ایں ڈال دا حق حاصل ہے جو او آپنے بالان کون آپنی مرضی دے مطابق تعلیم ڈیوا سڳدن ۔

دفعہ ۲۷ ۔

«در شخص کون وسیب دی ثقافتی زندگی وچ آزادی نال شامل تھیوَن، اوندے کنوں مزہ گھن ائے سائنس دی ترقی تے اونڈیاں سہولتیاں کنوں فائدے چاؤن دا حق حاصل ہے۔
 «در شخص کون حق حاصل ہے جو اوندے انداز اخلاقی تے مادی فائدیاں دا بچلو کیناو بچ، جھیلے اوندی سا تیس ایجاد یا ادلمس یا فنکار لہ، تخلیق دی وچ، نال لوکون ملدن۔
 دفعہ ۲۸
 «در شخص ای، وچلتی سماجی تے بین الاقوامی نظام وچ شامل تھیوَن دا حقدار ہے جیندے وچ ای اعلان تے مطابق حقوق تے آزادیاں ٲنیاں ویندیاں ہوون۔

دفعہ ۲۹
 «در شخص تے وسیب دہاں ذمہ داریاں دی «وندن جیندے وچ اوندی شخصیت کون آزادی نال مکمل ترقی ملدی ہے۔
 «آپنی آزادیاں تے حقوق کنوں فائدہ چاؤن وچ «در شخص انداز یا بندیاں دا خیال رکھیس جھیزیاں بیان تے حقوق تے آزادیاں تے بچلو کیتے ائے جمہوری وسیب وچ اخلاق تے لوکاں تے امن تے بھلائی تے تقاضے پورے کرن کیتے فتون دی طر فون لائی ویدن۔
 «ایہ حقوق تے آزادیاں کدی صورت وچ اقوام متحدہ تے مفسدان تے اصولان تے خلاف نئیں ٲنیاں وچ سٲدیاں۔
 دفعہ ۳۰
 «ایں اعلان دی کدی ڈالھ دا ایہ مطلب نئیں گداا وچ سٲدا جو ایندے ذریعے کدی ملک، گروپ یا شخص کون ٲو جھیاں تے حقوق تے آزادیاں دی خلاف ورزی کرن کیتے کوئی کارگزاری دا حق حاصل نھیں ہے۔